

A B C Ç D E F G H I İ K L M N O Ö P Q R T V

A

A-SÜTUNU: Otomobilin orta gövdesinin önünde yükselen, tavanı taşıyan sağ ve sol kösede bulunan ve içinde pasif güvenlik unsuru destekleri olan sütun.

ABAT-VENT: Speedster otomobillerde kullanılan alçak ön cam veya rüzgar kesici çekinti.

ABAXIAL: Dingil harici yapı.

ABC (Active Body Control): Otomobilin yanlara, öne ve geriye doğru kasılmasını engelleyen Mercedes patentli hidro-elektronik sistem.

ABS (Anti Block System): Sert frenajda veya kaygan zemin üzerinde tekerleklerin kilitlendiğini sensörler yardımı ile algılayan, milisaniyeler içinde fren disklerinin tekerleklerin tutunma işlemi başlayınca kadar sikilip boşaltılmalarını ve bu sayede sürücünün en zorlu Sartlarda bile direksiyon hakimiyetini korumasını sağlayan elektronik sistem. Ani frenajlarda cisimden kurtulmaya olanak sağlayan ABS birçok otomobil markası tarafından standart ve isteğe bağlı olarak kullanılıyor.

AC (Air Conditioner): Klima sisteminin kısaltmasıdır.

ADB (Automatische Differential Bremse): Standart kilitli diferansiyellerin elektronik devreli bir versiyonu.

ADEZYON: Sivilarin veya madenlerin birbirlerine yapışmasını sağlayan kuvvete adezyon denir.

AERODINAMİK: Hareketli bir cismin hava akımındaki davranışının incelenmesine aerodinamik denir. İlık olarak uçakları incelemek için geliştirilmiştir. Modern otomobillerin şekilleri yuvarlaklaştırılarak hava otomobilin çevresinden kolayca geçebilmektedir. Bu da havadan kaynaklanan sürtünmeyi azaltır. Bu sayede otomobilin dengeli yol alması ve yakıt tüketiminin azalması sağlanır.

AFS (Active Fahrwerks Stabilierung): Temel olarak ABC ile aynı işlevi görür. Sistem Citroen Xantia Activa 'da kullanılmaktadır.

AKICILIK DERECESESİ (Viskozite): Bir sıvının dar bir boğazdan akabilmesine o sıvının akıcılık derecesi denir. Bu, belli bir hacimdeki sıvının belli bir çaptaki delikten akma zamanıdır.

AKS: Otomobil eksenine dik, tekerleri taşıyan bir veya birden fazla tekerleği barındıran bir mildir.

AKSELERASYON: Otomobilin hızlanması.

AKTARMA ORGANLARI: Motor gücünü tekerleklerle aktaran organlardır. Pek çok parçadan oluşur ve motor gücünü tekerleklerle şanzıman üzerinden aktarır.

AKTİF GÜVENLİK: Otomobilin kaza pozisyonuna girmesini engellemeye çalışan ve güvenliği arttıran elemanların tümü. ABS ve BAS sistemlerine sahip frenler, yol tutusu maksimize eden ESP, gelişmiş süspansiyon sistemi, iyi durumdaki lastikler gibi faktörler.

AKÜMÜLATÖR: Akümülatörler elektrik enerjisini kimyasal enerji halinde depo eder, devrelerine elektrikli alıcılar bağlandığı zaman bu kimyasal enerjiyi tekrar elektrik enerjisine dönüştüren araçlardır. Motorun hareketinden elektrik üreten parça olan alternatör, motor çalışmazken elektrik üretemez. Bu nedenle akümülatöre ihtiyaç duyulur. Motor çalışmadığı zamanlar kullanılmak üzere elektrik enerjisi depolar.

ALB (Anti Lock Brakes): ABS 'nin ilk ve basit sekli. Kizaklayan tekerlekleri hizli ritimde birakip tekrar tutan fren sistemi.

ALTERNATÖR: Alternatif akim üreten ve düşük motor hizlarinda bir dinamodan daha yüksek enerji üreten jeneratör. Sarj dinamolarinin aksine dalgali (alternatif) akim meydana getir. Bisiklet dinamolarina benzer bir biçimde çalisarak elektrik üretir.

ALT ÖLÜ NOKTA (A.Ö.N): Pistonun silindir içinde inebildigi en alt noktada, yön degistirmek için bir an durakladigi yerdir. Kisaca A.Ö.N. olarak belirtilir.

AMPERMETRE: Aküye girip çikan akim miktarini ölçen ve gösterge tablosunda bulunan bir ölçü aleti.

AMORTISÖR: Otomobilde yaylari frenleyerek ani yaylanmalari önleyen ve sarsintilari azaltan düzenek.

ANA YATAKLAR: Ana yataklar, motorda krank milini tasiyan yataklardir.

ANTIFRIZ: 0 derece ve altinda radyatör suyuna katilarak suyun donmasini önleyen kimyasal madde. Antifriz ayrica radyatörü ve sogutma sistemini pas ve korozyondan korumak amaciyla da kullanilir.

AQUAPLANING: Su birikintilerinden geçerken lastiklerin profilinden suyun kenara çikamamasindan kaynaklanan aracın lastiklerinin yerle ile temasinin kalmamasi sonucunda suya girdigi yönde veya tam olarak savrularak hareket etmesi.

ASC+T (Automatische Stabilitäts Control+Traktion): BMW 'de kullanılan elektronik çekis kontrol sistemi olup, sürekli arka tekerleklerin durumunu gözlemleyerek bir kayma olup olmadigini denetler. Arka tekerleklerde bir kayma olursa ASC+T devreye girip frenleri ve motoru kontrol ederek otomobilin yolda kalmasini saglar.

ASR (Anti Schlupf Regelung): Kaygan yol kosullarinda özellikle kalkis aninda otomobilin patinaj yapmasini engelleyen sistem.

ATALET: Bir cismin herhangi bir hareket yönüne veya hiz degisikligine karsi gösterdigi dirençtir.

ATESLEME AVANSI: Silindirde sikistirilan yakit-hava karisiminin ateslendikten sonra tamamen tutusabilmesi için gereken süredir.

ATESLEME BOBINİ: Atesleme sisteminde transformatör gibi görev yaparak batarya voltajini binlerce voltaja yükseltir. Bu yüksek voltaj bujinin tirnaklari arasinda kivilcim meydana getirir.

ATESLEME NOKTASI: Motorinin sikistirilma sonucunda silindir kafasindaki sicak gazlarin içine püskürtüldüğü anda kendiliginden ve hemen ates alma sicaklik noktasina atesleme noktası denir.

ATESLEME SIÇRAMASI: Yanlis bujinin karisimi tutusturmasina atesleme siçraması denir. Atesleme siçraması genellikle buji veya distribütör kapaginin ya da tevzi makarasinin hatali olusundan meydana gelir.

ATESLEME SIRASI: Motor silindirlerinin ateslenme sirasi veya silindirlerde güç zamaninin meydana gelis sirasidir.

ATESLEME SISTEMI: Silindirlerde sikisan hava-yakit karisiminin yakilabilmesi için bujilere yüksek voltajli kivilcim saglayan sistem. Batarya, atesleme bobini, distribütör, kontak anahtari, kablolar ve bujiler bu sistemin parçalaridir.

ATMOSFERİK BASINÇ: Dis hava agirliginin asagiya dogru basma kuvvetine atmosferik basınç

denir.

AWD (All Wheel Drive): 4 tekerlekten çekis sistemi. Bu tip otomobillerde motor gücü dört tekerlege birden aktarilir.

AWS (All Wheel Steering): Direksiyonun dört tekerlegi birden yönlendirebildigi sistem.

AUTODIMMING: Dikiz aynalarinda kullanılan duyarli aynanın isigi daha yogun kirarak, kararmasi.

AYARLAMA: Motorun en iyi sekilde çalışabilmesi için yapılan motor ayarlari.

B

BAKIR KURSUN YATAKLAR: Genellikle dizel motorlarında yaygin bir sekilde kullanılan yatak çesididir.

BALANST REZİSTÖR DEGERLERİ: Elektronik atesleme sistemi iki rezistör ile korunur. Bunlar, 0,55 ohm olan normal devre direnci ile 5.ohm olan yardımcı devre direncidir.

BALATA (FREN PABUÇLARI): Yarım daire seklinde kavis verilmiş metal bir parça. Üzerine isiya karsi oldukça dayanikli olan balata perçinlenmiştir. Frene basildigi zaman bu balata kampanaya sürterek frenleme etkisi gösterir.

BAS (Brake Assist System): Panik frenlemede fren hidroliği içindeki basinci arttiran ve her tekerde esit fren gücünün olusmasını saglayan sistem.

BASINÇLI KAPAK: Suyun kaynamasini ve kaybini önleyen, sogutma sistemini basınç altında çalıştıran supaplı bir kapaktır.

BASKI YATAGI: Debriyaj pedalına basildiginda, baski parmaklarını bastirarak motor ile güç aktarma organlarını birbirinden ayiran mekanizmadir.

BATARYA: Elektrik enerjisini kimyasal enerji olarak depo eden ve akim kaynagi olarak kullanan düzenek.

BENZİN: Ham petrolden elde edilen ve otomobillerde yakit olarak kullanılan bir hidrokarbondur.

BENZİN MOTORLARI: Buji ile ateslenen, benzin veya benzin türevi yakit kullanan motorlara benzin motorlari denir.

BENZİN YANMASI: Benzin-hava karışimi silindir içinde sikistirma zamani sonunda, bujinin meydana getirdigi kıvılcim neticesinde düzenli olarak yanmaya baslar. Hiçbir zaman patlamaz. Normal yanma bujide baslar ve sonra bir alev dalgasi halinde atesleme odasını kat eder.

BERABER ÇALIŞMA: Çok silindirli motorlarda genellikle silindirlerin ikiser ikiser beraber çalışmasıdır. Örnek olarak dört silindirli bir motorda, birinci silindir ile dördüncü silindir pistonlari ikisi beraber ve üçüncü silindir ile ikinci silindir de beraber çalışir.

BEYGİRGÜCÜ: Motor tarafından üretilen gücün birimi. 0, 7457 kw 'a es degerdir.

BİLEŞİK YAĞLAR: Bu tip yağlar genellikle ince yağlar olup, SAE numarası yüksek yağların özelliklerini karsılamak için içlerine bazı kalınlastirici katiklar katılmış yağlardır.

BI-XENON: Bi-Xenon farlar, günümüzün en gelişmiş ve en güçlü far teknolojilerinden biridir. B-xenon ismi, uzun ve kısa farlar için iki ayrı xenon ampul kullanilmasından gelmektedir. Xenon farın dalgaboyu ve dolayısıyla maviye yakın olan rengi güneş isigina çok yakın olduğu için, gece

sürüsünde karsidan gelen sürücünün gözünü almaz ve yansimayi en aza indirir.

Xenon gazinin içinden geçen isik, 70 mm çapındaki hareketli lensten yansiyarak genis ve uzun mesafeli "uzun far" etkisini yaratir. Bu farlar günümüzde bir çok otomobilde standart ve istege bagli olarak sunulur.

BIYEL CIVATALARI: Biyel civatalari, biyel kepini biyel basina baglayan civatalardir.

BIYEL KEPI: Biyel ile biyel muylusu arasindaki baglantiyi saglayan parçadır.

BIYEL MUYLUSU: Biyelin krankta baglandigi yüzeydir.

BIYEL YATAGI: Biyel basinda bulunan, içinde krank mili biyel muylusunun döndüğü yataktir.

BIYELLER: Piston ile krank mili biyel muylularini birlestiren parçalardir.

BOGAZLI KARTEL: Yanlardan üst kartele, önden ve arkadan kavis biçiminde, ön ve arka ana yatak kepine oturan kartellere bogazli kartel denir.

BOXER MOTOR: Silindirlerin ayni, genellikle tam yatay, düzlemde (180 derece) karsilikli olarak çalıştigi, otomobile ekstra denge saglayan motor.

BUHAR TAMPONU: Karbüratöre dogru olan benzin akisinin, yakit sistemindeki benzinin buharlasmasi nedeniyle gecikmesi veya durmasidir.

BUJI: Iki elektrod ve porselenden olusan parça. Silindir içindeki sikismis hava-yakit karisimi, bujinin elektrotlari arasinda olusan yüksek voltajla ateslenir.

BUJI ARIZALARI: Buji arizalari genellikle motora göre uygun sicaklikta buji kullanmamaktan, bujinin yanlis yerlestirilmesinden veya motordaki atesleme sistemi ya da yakit sistemi arizasindan meydana gelir. Genellikle görülen buji arizalari, üst porselenin çatlamis veya kirlimis olmasi ve burun porseleninin çatlak veya kirk olmasidir.

BUJI SICAKLIGI: Silindir içine emilen benzin-hava karisiminin yanma zamanında meydana getirdigi isi enerjisi yaklasik olarak 2000 - 2500 derece arasindadir.

BUJI TIRNAK ARALIGI: Bataryali atesleme sisteminde buji tirnak araligi genellikle 0,6 - 0,8 mm arasindadir.

BURÇ: Yatak görevi gören silindir bir parçadır.

BURÇ AÇICI ZIMBA: Burçları bulundukları yerde sıkıstırmak için kullanılan alettir.

C

CABRIOLET (Cabrio): Normal dört kişilik binek otomobillerin üstü tümüyle açilabilen karoser tipi.

CBC (Cornering Brake Control): Arka akstaki frenlerin optimal kullanımını saglayan yardımcı fren sistemi. Fren sisteminin içinde hidroliğin en doğru şekilde dağılımını saglar.

CD: Hava direnci katsayısı. Bir otomobilin ne kadar hava direnciyle karşılaşacağını gösterir. Hava sürtünmesi azaldıkça otomobilin yakit tüketimi de azalir. Otomobil firmalari bu katsayiyi azaltmak için yeni tasarımlar geliştiriyor.

CDI (Common-rail Direkt Injection): Boşça tarafından geliştirilen dizel yakıtın yaklaşık 1350 bar basınç ile yanma odasına püskürtülmesini saglayan sistem. Mercedes' in kullandığı bu sistem diğer markalar tarafından TDI (Audi, VW, Seat, Skoda), JTD (Fiat), veya DTI (Opel) olarak

adlandırılır.

COMAND: Yeni nesil otomobillerde navigasyon sistemi, telefon, saat, TV alicisi, radyo, kaset ve CD çalardan oluşan müzik sisteminin hepsine kumanda eden sistem.

COMBI: İnsan tasimacılığında kullanılan ticari araçlara verilen ad.

COMMON RAIL: Dizel motorlarda daha yüksek basınç sağlayan ve performans/ekonomi oranını ideale yaklaştıran enjeksiyon sistemi.

Common-rail sisteminde "kütük" adı altındaki bir dağıtıcıdan silindirlere yakıt gönderiliyor. Common-rail sisteminde her enjektörden silindirin o anlık ihtiyacı kadar motorin geçiyor. Böylece yakıt tüketimi azalıyor ve performans artıyor.

COMPACT: Orta sınıf otomobillerin karoser biçimi için kullanılır.

CONTA: Motorda, birleştirilen parçaların arasına sızdırmazlık sağlaması için konulan, çeşitli malzemelerden yapılan plakalar.

CONTA YAPISTIRICISI: Contalara sürülen yapıştırıcı bir maddedir.

COUPE: Yanında tek kapısı olan otomobil tipi.

CRUISE CONTROL (Otomatik hız kontrol): Sürücünün ayagını gazdan çekmesine olanak tanıyarak, otomobili belli bir hızda tutabilen bir sistemdir. Bu sistemde, araç ayarlanmak istenilen hıza ulaştığında ilgili sistem ile ilgili bir düğmeye basılır ve ayak gaz pedalından çekilir. Sistem devreden çıkarılmak istendiğinde tekrar gaza basmak ya da ilgili düğmeye tekrar basmak yeterlidir.

CVT (Continuously Variable Transmission): Sürekli değişken sanziman olarak adlandırılan bu sistemde dişli çemberleri birbirlerine bir çelik bantla bağlı bulunur. Böylece kademesiz bir vites kontrolü sağlanır.

CVVT: Elektronik olarak değişken supap zamanlaması ile çalışan motor.

Ç

ÇAMUR PERDELERİ (TOZLUKLAR): Oynak parçalara toz ve pislik girmesini önleyen, kauçuktan yapılmış koruyucular.

ÇAMURLU TORTU: Karterin içinde zamanla biriken toz, pislik, yağ ve su karışımı olan oldukça yapışkan bir tortudur.

ÇAN AGZİ: Asınmış olan silindirik bir parçanın daha fazla asınmış olan tarafıdır.

ÇAP KUMPASI: Mil çapını, delik iç çaplarını ve parça kalınlıklarını ölçebilen bir ölçü aletidir.

ÇAPAK: Madeni bir yüzeyden kesici aletle kesilen küçük metal zerreciklerdir.

ÇAPRAZ KUSAKLI LASTİK: Katlardaki iplikler diyagonal olarak yerleştirilmiş lastik.

ÇAPRAZ TIP KARDAN MAFSALI: Bu mafsallar esas olarak birbirleri ile 90 derecelik açı yapacak şekilde bir istavrozla tutturulmuş olan ve ana safta bitişik olan iki kelepçeden meydana gelmiştir. Çapraz tip mafsalin yağlama işlemi mafsalin yapımına bağlıdır.

ÇARPMALI YAĞLAMA SİSTEMİ: Çarpmalı yağlama sistemi, yağ pompasının karterdeki motor yağını yağ çanağına basarak, çanağı daima dolu bulundurması şeklinde çalışır.

ÇEKİS MILİ: Gücü doğrudan tekerleklerle aktarır.

ÇEKTİRME: Bir paçanın diğerinden hasar yapmadan çıkarılmasında kullanılan bir tamir takimidir.

ÇEVİRİM: Bir motorda is elde etmek için tekrarlanmadan meydana gelen olayların toplamına bir çevrim denir. Dört zamanlı motorlarda bir çevrimin tamamlanabilmesi için pistonun dört hareketine (krank milinin iki tam devir yapmasına) gerek vardır. Dört zamanlı motorlarda bir çevrim, Krank milinin 720 derecelik dönüşü ile tamamlanır.

ÇIKIS MILİ: Gücü tekerleklerle aktarır. En büyük viteste giriş miliyle çıkış mili aynı hızda döner, böylece otomobil hızlı gider.

ÇİVİLİ LASTİK: Karlı ve buzlu yolda kullanım içindir. Ayrıca yarış otomobillerinde kullanılır.

ÇİZİLMİŞ YÜZEY: Çizilmiş ya da kanal açılmış yüzey. Silindirik yüzeylerinin pistonla beraber aşağı yukarı hareket eden atiklerle veya zımpara taneleri yardımıyla çizilmesi gibi.

ÇOK AMAÇLI GRESLER: Lityum sabunlu greslerdir. Orta kıvamda, suya dayanıklı olduğundan aracın her yerinde kullanılabilir özelliğe sahiptir.

ÇOK LEVHALI KAVRAMA: Bir tür debriyaj kavrama seklidir. Bu tür debriyajda, değişik işleten ve işleten diskler kullanılmaktadır. Önemli olan her işleten diskin uygun yük miktarını işleten disklerle aktarması ve bütün işleten disklerin dönüşlerine aksettirilmesidir. Bu tür debriyaj, binek otomobilleri mekanik vites mekanizmalarında görülmemekle beraber otomatik vites mekanizmalarında ana unsuru oluşturmaktadır.

D

DBC (Dynamische Bremsen Control): BAS'ın (Brake Assist System) -yani panik frenlemede fren hidroliği içindeki basıncı arttıran ve her tekerde eşit fren gücünün oluşmasını sağlayan sistemin-BMW'de kullanılan versiyonu.

DEBRİYAJ: Pedalla harekete geçirilen ve motorla vites kutusunun bağlantısını keserek vites değiştirilmesini sağlayan sistem.

DEĞİSKEN SUPAP ZAMANLAMASI: Değişken supap zamanlaması, motor işletim sisteminin hangi devire göre hangi supap zamanlamasının kullanılacağını belirlenmesi ve her devirde en verimli çalışmayı sağlamasıdır. Böylece motor düşük devirlerde az yakıt tüketirken yüksek devirlerde de iyi bir performans sunuyor.

DESELERASYON: Araçların duruncaya kadar yavaşlaması.

DETERJAN KATIKLAR: Bu katıklar yağın yıkayıcı ve temizleyici özelliğini sağlar. Motor içindeki pislikler genellikle yakıt ve yağların bıraktıkları kül, karbon, kurum ve is gibi kalıntıları içerir. Deterjan katıkları gerek sogukta, gerek sıcakta bu kurumların ve birikintilerin oluşumuna engel olarak motoru temiz tutar.

DETONASYON: Karışımın buji tarafından ateşlenmesinden sonra yanmanın düzensiz olarak gerçekleşmesine detonasyon denir. Karışımın ani yanması sonucu yükselen basıncın oluşturduğu vuruntu çok şiddetli olursa, motor parçaları yıpranır.

DEVİR GÖSTERGESİ: Sürücüye motorun krank milinin dakikada kaç devir yaptığını bildirir.

DIN (Deutsches Institut für Normung): Tüm ölçümlerde kullanılan Alman endüstri normu, 1 DIN= 1.12 SAE

DİSTAN YANMALI MOTORLAR: Distan yanmalı motorlar otomobillerde kullanılmayan bir motor çeşidi olup, yakıtın dışarıda bir yerde yakılması ile üretilen ısı enerjisini mekanik enerjiye

dönüştüren makinalardır.

DİFERANSİYEL: Otomobil viraj alırken iç ve dış tekerleklerin farklı hızlarda dönmelerini sağlayan dişli çark sistemi.

DİFERANSİYEL DİSLİSİ: Tekerleklerin değişik hızlarda dönmelerini sağlayan diferansiyel kutusundaki dişli düzeni.

DİNAMO: Mekanik enerjiyi elektrik enerjisine çevirerek bataryayı şarj eden elektrik sisteminin bir parçası.

DİNAMOMETRE: Motorun çıkış gücünü ölçen cihaz.

DİNGİL: Tekerleklerin üzerinde döndüğü çubuk.

DİNGİL UZAKLIĞI: Direksiyonun düz tutulduğu durumda, ön ve arka aks arasındaki uzaklık.

DİOD: Transistörlü ateşleme sisteminde kullanılan parçalardır. Diodlar, bir voltaj rölesi gibi görev yaparak, transistörü asiri voltajın etkisinden korur.

DİREKSİYON: Bir aracı istenilen tarafa yöneltmek için ön tekerleklerin sağa veya sola istikametlerini değiştiren mekanizmaya direksiyon sistemi denir.

DİREKSİYON DİSLİLERİ: Direksiyon dişlileri, direksiyon simidinin dönme hareketini doğrusal harekete çevirerek aracın ön tekerleklerine ileten, direksiyon milinin ucuna yerleştirilmiş olan dişlilerdir.

DİREKSİYON SİMİDİ: Aracı istenilen yöne çevirmeye yarayan, direksiyon milinin ucunda bulunan yuvarlak bir parçadır. Güvenli bir sürüş için direksiyonu iki elle ve saat 9:15 pozisyonunda tutunuz.

DISKLI FREN: Bisiklet frenine benzer. Frene basılınca pistonun hareketiyle bataryalar tekerleğe bağlı diske sürtünür ve tekerlek yavaşlar.

DISPERSAN KATIKLAR: Bu katıklar, deterjan sayesinde motorun içinden çözülen pisliklerin etrafını sararak ateşleme odasına, supap odalarına, yağ kanallarına, filtre elemanlarına ve motor çeperine yapışmasını önler. Çok küçük parçalar halindeki pisliğin yağ bünyesinde askıda kalması özelliği dispersan katığı sayesinde sağlanır.

DİSTRİBÜTÖR: Bujilerin doğru zamanda ateşlemelerini sağlamak için onlara elektrik dağıtımını yapan sistem.

DİSTRİBÜTÖR KAPAGI: Genellikle bakalitten imal edilen bir kapaktır. Kapak içinde, ateşleme bobininden gelen yüksek voltajın bujilere iletilmesi için motor silindiri sayısı kadar eşit aralıklı madeni uçlar bulunmaktadır.

DİSTRİBÜTÖR TABLASI: Platin takımı ve kondansatörü üzerinde tasir. Mekanik avanslı distribütörde sabit olarak görevde bağlanmıştır.

DİSTRONIC: Radar destekli bilgisayarlı cruise control sistemi. Önde yaklaşan aracın hızının kendi hızından az olduğunu belli bir mesafede algılayan sistem, motoru sıkıştırarak veya fren yaparak otomobili yavaşlatıyor. Önü boşalınca da otomobili programlı hıza tekrar çıkarıyor.

DISLİ ÇARKLAR (DISLİ): Disleri olan ve birbirini harekete geçiren, yuvarlak makine parçaları.

DISLİ ORANI: Birbirlerinin dönmelerini sağlayan iki dişlinin veya milin dönme oranlarıdır.

DISLI YAGLARI: Hassas olarak islenmiş disli yüzeylerinde kullanılan yağlardır. Bu tür dis yüzeylerinde korozyona ve yağın kalınlaşmasına neden olacak maddelerin meydana gelmemesi için disli yağlarının kimyasal stabiliteye sahip olmaları gerekmektedir.

DIYAGRAM VERİMİ: Endikatör diyagramından ölçülen isin, teorik çevrim diyagramından ölçülen is oranına diyagram verimi denir.

DİZEL ÇEVİRİMİ: Dizel motorlarda motorin, silindire emilerek sıkıştırılmasının ardından püskürtülür ve daha sonra sıkıştırılan havanın sıcaklığı ile tutuşur. Dizel motorlarda bu şekilde gerçekleşen çalışma düzenine dizel çevrimi denir.

DİZEL MOTORU: Dizel motoru, dizel çevrimine göre çalışan bir motordur.

DOHC (Double Over Head Camshaft): Her silindir sırasının üstünde bulunan çift eksantrik mili.

DONMA NOKTASI (YAKIT): Yakitin katılastığı veya donduğu ısı derecesine donma noktası denir. Bu ise yakitin soğuk havada kullanılabilme oranını gösterir. Özellikle motorin soğuk havalarda kristalleşerek donabilir.

DÖNER PISTONLU MOTOR (ROTARY-WANKEL MOTOR): 1954 senesinde Felix Wankel tarafından geliştirilmiş bir motor türüdür. Bu motorda silindir geometrik elips biçimi şeklindedir. Bu motorun çalışma prensibi kısaca, yakıt odasına sahip blok içinde üçgen şeklinde bir döner pistonun dönerek, silindir içinde değişik yakıt hacimleri ve sıkıştırma oranları meydana getirmesidir.

DÖNÜS DAİRESİ ÇAPI: Aracın dönebileceği en küçük dairenin dış çapıdır. Küçük otomobiller için bu çap daha küçük olur.

DÖRTLÜ KARBÜRATÖR: Dört bogazlı karbüratöre dörtlü karbüratör denir.

DÖRT ZAMANLI MOTORLAR: Dört zamanlı Otto motoru prensiplerine göre geliştirilmiş olan dört zamanlı çalışma sistemi olan motorlardır. Bu dört çalışma zamanı emme, sıkıştırma, is (güç, yanma, genişleme) ve egzoz olarak sıralanır.

DÜZ SILİNDİR KAPAKLI MOTOR: L tipindeki motor, düz silindir kapaklı motordur.

DRIVE-BY-WIRE: Otomobildeki direksiyon simidi ile fren ve gaz pedalları hareketlerini bilgisayar kontrollü elektronik sistem üzerinden inanılmaz bir hızla mekanize ve hidrolik aktaran sistem.

DSC (Dynamic Stability Control): ESP ile aynı prensipte, dört tekerleğin yola en güvenli şekilde basmasını sağlayan sistem. Elektronik stabilite sistemi ağırlıklı olarak BMW’de kullanılır.

DSP (Dynamic Shift Program): Sanziman ayarlarını sürücünün kullanım tarzına göre değiştiren gelişmiş otomatik sanziman.

E

EAS (Elektronik Active Steering): Ön tekerleklerin ani direksiyon hareketleri sebebiyle yol tutuşu bozmasını engellemeye çalışan aktif direksiyon sistemi.

EBD (Electronic Brake Distributor): Fren gücünün dört tekerlekte eşit olmasını sağlayan hidrolik dağılım destek sistemi.

EBV: Fren hidroliğinin basıncını ve dağılımını kontrol eden supap sistemi.

ECE (Economic Commission for Europe): Avrupa Birliği ülkelerinde kullanılan yeni norm.

ECOTEC: GM 'in geliştirdiği çevreci ve ekonomik özelliklerde teknoloji sağlayan motor.

EDLS: Özellikle arkadan itisli otomobillerde, tekerleklerin esit güçte dönmesini sağlayan elektro-mekanik diferansiyel kilit sistemi.

EGZOZ GAZI DEVIRDAIMI SISTEMI (EGR): Dizel araçlarda bulunan ve egzoz gazındaki is parçacıklarını yakalamak için ek bir sistemdir.

EGZOZ BORUSU: Motordan çıkan yanmış gazları dışarı atar.

EGZOZ MANIFOLDU: Motor silindirlerinde yanmış olan gazların dışarıya atılmasını sağlayan, bir seri borudan yapılmış motor parçası.

EGZOZ PATLAMASI: Sistemdeki bir kaçak, ateslemenin rötarda olması ya da düşük oktanlı yakıt nedeniyle egzozdan gazların patlayarak çıkması.

EGZOZ SUBABI: Egzoz zamanında açılarak yanmış egzoz gazlarının silindirden dışarı atılmasını sağlayan supap.

EGZOZ ZAMANI: Egzoz supabının pistonun alt ölü noktadan üst ölü noktaya doğru yaptığı strok sırasında açılarak, yanmış gazların silindirlerden dışarıya atılmasıdır.

EGRİLİK AÇISI: Oto tekerleginin yerden yükseliş açısı.

EKSENEL GEZINTI: Bir milin iki ucuna doğru yapmış olduğu harekete eksenel gezinti denir.

ELASTISITE: Araçların ara hızlanması, performanslarındaki esneklik.

ELCODE: Otomobile binerken veya indikten sonra, çok değişken formüllerle uzaktan kumanda sıfresi (data-check) yaratan "kontak anahtarı", aynı zamanda motoru da "kilitleyebiliyor".

ELEKTRİK SISTEMI: Otomobillerin elektrik sistemlerinde atesleme bobini, distribütör, regülatör, batarya, sarj dinamosu, marş motoru ve kablolar yer alır.

ELEKTRİKLI YAKIT POMPASI: Kamyon, otobüs gibi genellikle ağır hizmet tipi araçlarda bulunan elektrikli yakıt pompası, aracın bataryasından veya sarj dinamosundan aldığı akımla çalışarak, yakıt deposundan karbüratöre yakıt aktarır.

ELEKTROLIT: Bataryadaki asit ve saf su karışımı.

ELEKTRONİK ATEŞLEME SISTEMI: Bataryalı atesleme sistemi parçalarına ek olarak, distribütörde manyetik ünite ve kontrol ünitesi ile donatılmış sistemdir. Elektronik atesleme sistemi, manyetik alandaki değişimlerin meydana getirdiği elektrik akımı prensibine dayanır. Bu sistemde birbirine temas eden hiçbir parça yoktur. Klasik atesleme sisteminde görülen platin ve meksefe, atesleme sisteminde yer almaz. Bu sistemde motor atesleme zamanı fabrikada ayarlanır ve bu ayar hiçbir şekilde aracın yaptığı kilometre arttıkça değişmez, sabit kalır.

ELEKTRONİK YAKIT ENJEKTÖRÜ: Emme borularına, motorun devrine, ısına ve gaz verme durumlarına göre yakıt iletimini kontrol eden aygıt.

ELEKTROT ARALIGI KARBON İLE KISA DEVRE: Atesleme odasında meydana gelen karbon depozitlerinin, buji elektrotları arasında kısa devre meydana getirmesidir.

ELEKTROT GÖBEGİNDE KISA DEVRE: Atesleme odasında meydana gelen depozitlerin, porselen göbek ile bujinin madeni kısmı arasında kısa devreye neden olmasıdır.

EL FRENI: El ile çalıştırılan, otomobil park edildiğinde hareket etmesini önleyen, genellikle arka

frenlere bagli fren sistemi.

EMME MANIFOLDU: Karbüratörden motorun silindirlerine yakit-hava karisiminin akisini saglayan, bir seri borudan yapilmis motor parçasi.

EMME MANIFOLDU AYARI: Emme manifoldunun iyi bir performans gösterebilmesi için gerekli olan ayardir. Emme manifoldu belli bir hacim ve uzunlukta yapilmalidir.

EMME STROKU: Emme zamaninda, üst ölü noktadan alt ölü noktaya dogru olan piston stroku sirasinda silindire hava-yakit karisiminin girmesidir.

EMME SUBABI: Emme zamaninda açilarak silindirlere hava-yakit karisiminin girmesini saglayan supap.

EMME ZAMANI: Pistonun üst ölü noktaya yaklasmasiyla birlikte emme supabinin açilmasina, emme zamani denir.

EMNIYET KEMERİ: Araçlarda sürüş aninda sürücü ve yolcularin güvenliklerini saglamaya yönelik bir sistemdir. Emniyet kemerinin görevini en iyi sekilde yapabilmesi için, alt bölümünün iki tarafta legen kemiginin üzerinden ve üstte de omuzun üzerinden geçmelidir.

EMNIYET KEMERİ ÇESITLERİ: Aktif gergili emniyet kemeri sistemlerinde Emniyet kemerindeki boslugu almak için (özellikle kisin kalın giysiler giyildiginde) bir algilayiciya bagli bir gergi sistemi, devreye girerek yolcu emniyet kemeri üzerine yüklenmeden önce kemeri gerer. Böylece yolcunun hareketi en aza indirgenir. İki tip gergi sistemi vardir; yayli ve ateslemeli. Yayli tip; algilayicidan gelen uyarı sonucunda bir yay tetiklenir ve emniyet kemeri gerilir. İkinci tipte ise hava yastiginda oldugu gibi bir atesleme mekanizmasi kullanilir. Darbe uyarisi geldiginde bir gaz ateslenerek emniyet kemeri gerilir. Bu sisteme "piroteknik" de deniliyor.

EMNIYET KEMERİ YÜKSEKLİK AYARI: Emniyet kemerinin farkli boylardaki insanlara göre ayarlanabilmesini saglar.

ENDÜKSIYON BOBINİ: Endüksiyon bobini, 6-12 voltluk batarya voltajini bujide tirnak araligini atlayacak kadar yüksek voltaja çikaran oto transformatörüdür.

EPS (Elektro Power Steering): Hidrolik destekli ve hiza duyarli elektrik motorlu direksiyon sistemi.

ERKEN ATEŞLEME: Yanma odasina sikistirilmis olan karsimin buji kivilcimi ile yakilmadan, kendi kendine yanmaya baslamasına erken atesleme denir. Erken ateslemenin baslica nedeni, yanma odalarında fazla karbon birikintilerinin olusmus olmasidir.

ESP (Electronic Stability Program): Otomobilin savrulma ihtimaline karsi dört tekerlegin dönüşünü sürekli kontrol eden sensörler ile gerektiğinde tek bir tekerlege bile fren yaptiran ve amortisörlerin hareketini de kontrol eden sistem.

EZİLEBİLİR BÖLÜM: Aracın kaza aninda ezilebilecek bölümlerine verilen ad. Bu bölümler kaza aninda açığa çıkan enerjinin büyük bölümünü yutar, kalan enerjiyi ise otomobilin gövdesinde yolculara zarar vermeyecek biçimde yönlendirir.

ETC: Elektronik çekis kontrol ve düzeltme sistemi.

F

FAKİR KARISIM: Motorların çeşitli yük ve hızlarındaki yakit-hava karisiminin fakir karisim halinde bulunmasıdır. Fakir karisim, benzinin birim ağırlığının havaya nazaran daha az oranlarda olması ve yanma işlemi için gerekli oranda oksijen ile birleşememesidir.

FILTRE: Hava filtresi, motora giren havayı süzerek toz ve pisliklerden arındırır. Yağ filtresi genellikle motor karterinin altında olan ve motor yağını süzerek toz, pislik ve artıkların yağlama sistemine karışmasını önleyici bir filtredir.

FILTRE YAĞ DOLASIM SİSTEMLERİ: Basınç ayar supabı ile düzenlenen yağ dolasım sistemleri, kısa devreli sistem ve tam akisli sistem olarak ikiye ayrılır.

FOSİL YAKITLAR: Milyonlarca yıl önce ölen hayvan ve bitkilerin çürümesiyle oluşan kömür, petrol gibi yakıtlara genel olarak verilen ad.

FPS: Birçok otomobilde sadece küçük bir yangın tüpü şeklinde, yarış otomobillerinde ise çeşitli noktalara çelik borular içinden söndürücü gaz püskürtten yangın önleme sistemi.

FREN: Hareketli aracın hızını azaltan veya tamamen durduran düzenek.

FREN AYARI: Periyodik olarak fren balatalarına ve genel fren sistemine yapılan ayarlardır.

FREN BALATALARI: Fren pedalına basıldığı anda fren kampanasına sürterek yavaşlama ve durma etkisi yaratan parçalardır. Fren balataları yarım daire şeklinde kavis verilmiş metal parçalarıdır.

FREN BOSALMASI: Balataların asiri ısınmasından dolayı frenlerin tutmaması.

FREN DISKİ: Hidrolik fren sistemlerinde tekerlerdeki fren tablasına takılır. Merkez pompasından gelen hidrolik basınç, fren diskindeki pistonları etkileyerek fren pabuçlarını açar ve frenleme için kampana iç yüzeyine temas ettirir.

FREN KAMPANASI: Araç tekerlerine takılan madeni parça. Dönen tekerleri frenlemek için fren pabuçları kampana iç yüzeylerine etki yaparak kampanaları yavaşlatır veya durdurur.

FREN PABUÇLARI (BALATA): Yarım daire şeklinde kavis verilmiş metal bir parça. Üzerine ısıya karşı oldukça dayanıklı olan balata perçinlenmiştir. Frene basıldığı zaman bu balata kampanaya sürterek frenleme etkisi gösterir.

FSI: Doğrudan enjeksiyon gerçekleştiren, fakat yüksek oktanlı benzinlerle çalışan motor (WV Grubu'nda sıkça kullanılmaktadır).

F TIPI MOTOR: Bazı supapları silindirin kapagında, bazıları silindirin bloğunda bulunan bir tip motor.

G

GAZ BASINÇLI ISI GÖSTERGELERİ: Gaz basınçlı ısı göstergesi bir ısı tüpü, gösterge kadranı ve bunları birbirine bağlayan ince borulardan oluşur.

GAZ KELEBEGİ: Karbüratör karışım boğazının alt kısmında bulunan yuvarlak bir disk. Eksenin etrafında dönerek silindirlere giden karışım miktarını artırır veya azaltır.

GAZ PEDALI: Motorun ve dolayısıyla otomobilin hızını denetleyen pedal.

GAZ TÜRBÜNÜ: Bir tür içten yanmalı motor. Yanma sonucu meydana gelen basınç, türbün kanatlarına etki ederek türbün milini döndürür.

GDI (Gasoline Direkt Injektion): Mitsubishi Motors tarafından geliştirilen sistem direkt olarak benzinin yanma odasına püskürtür. Bu sistem düşük yakıt tüketimi ve yüksek performans sağlar.

GEÇ ENJEKSİYON: Egzozdan kara duman çıkmasına neden olan, yakıtın geç gelmesi durumudur. Üst ölü noktanın 12 derece sonrasında gerçekleşen enjeksiyon, geç enjeksiyon olarak kabul

edilir.

GENLESME TAPASI: Genlestikten sonra istenilen ölçüde yerine oturan bir tapadır.

GERİ TEPME: Karisimin erken tutusmasi durumunda yanmanın karbüratörden geri çıkmasına, geri tepme denir.

GERİ VİTES DISLİSİ: Geri vites giris mili ile çıkis milinin arasına geri vites dislisi olarak adlandırılan ek bir disli çark girer. Çıkis mili ve tekerlekler ters yöne döner.

GERİLİM REGÜLATÖRÜ: Alternatör ile elde edilen doğru akimin ayarlanması isleminde kullanılan bir parçadır.

GRES YAGI: Akışkan bir yağ ile kalınlaştırıcı bir maddenin, kati ile yarı akışkan arasında yapı değişikliği gösterdiği bir yağdır. Gres yağlarında akışkan kısım genellikle petrol esaslı mineral bir yağ veya sentetik bir akışkan olup, kalınlaştırıcı kısım ise metalik bir sabundur.

GRİP: Yol tutus. Kaymama.

GRUP DISLİSİ: Vites kutusu içinde bütün vites dislilerinin bağlantılı olduğu disli grubu.

GÜÇ: Yapılan işin birim zamana olan oranına denir.

GÜÇ STROKU: Güç strokunda hava-yakıt karışımı yanarak pistonu aşağıya doğru iter ve motor güç üretir.

H

HACİMSEL (VOLÜMETRİK) VERİM: Emme zamanında silindirlere normal sıcaklık ve normal basınç altında girmiş olan karışım hacminin, silindire olan oranına hacimsel verim denir. Bu verimin artması, motor gücünün artmasını sağlar.

HAREKET NAKİL SİSTEMİ: Hareket nakil sistemi şaft, kardan mafsali ve kayıcı mafsali gibi parçalardan oluşur. Bu sistemler, motor gücünün sanzimandan (vites kutusu) diferansiyel nakledilmesinde kullanılır.

HAVA BASINCI: Havanın bir cisim üzerine uyguladığı kuvvet. Basınç havanın küçük bir hacme sıkıştırılmasıyla artar.

HAVA BOGAZI: Karbüratörde motora giren havanın geçtiği boru şeklindeki kısım.

HAVA FİLTRESİ: Motora giren havayı süzmek için karbüratör hava bogazinin başlangıcına takılan bir çeşit süzgeç.

HAVA SOĞUTMALI MOTOR: Silindirlerin ve silindir kapaginin hava ile soğutulduğu motor tipi. Silindirlerin ve silindir kapaginin dışına, daha iyi soğutma sağlamak için ince hava kanatçıkları yapılmıştır.

HAVALI SÜSPANSİYON: Range Rover'in süspansiyonunda güçlü amortisörler ve yalpa çubukları vardır. Ancak yaylar yerine basınçlı havayla dolu pnömatik silindirler kullanılır. Bu silindirler bozuk yolların neden olduğu titreşimlerin çoğunu yutar.

HAVASINI ALMA: Kapalı bir hidrolik ya da soğutma sistemindeki havanın çıkartılması işlemi.

HB (HatchBack): Bagaj çıkıntısı olmayan arkası yere dik inen 3 veya 5 kapılı otomobil.

HDI: Çok yüksek basınçla enjeksiyon gerçekleştiren dizel motor teknolojisi (Peugeot ve Citroen

marka dizel otomobillerde kullanılan kısaltmadır)

HEAD-UP-DISPLAY: Gösterge tablosundaki hız ve devir datasını ön cama rakamlar ile yansıtmaya sistemi.

HELEZON YAY: Çelik telden yapılmış olan, yaylanabilen bir yaydır.

HESSELMAN MOTORU: Dizel esasına göre çalışır. Fakat sıkıştırma oranı düşüktür. Atesleme, benzin motorlarında olduğu gibidir.

HİBRİD MOTOR: İki farklı enerji sisteminin birbirini desteklediği, genellikle yakıt ile çalışanın asıl çekisteki elektrikli motorun bataryalarını şarj ettiği çift motor sistemi.

HİDROLİK: Güç aktarımında sıvı kullanan sistemlere verilen genel ad. Otomobillerin fren sistemlerinde kullanılır. İlk hidrolik sistemlerde su kullanılıyordu. Bugün ise su kadar çabuk donmayan sıvılar ve yağ kullanılmaktadır.

HİDROLİK BASINÇ: Fren balatalarını çalıştırmak için tekerlek silindirleri içinde oluşan basınç, hidrolik basınç denir.

HİDROLİK FREN: Fren pedalına basıldığı zaman, fren pabuçlarının hidrolik basınçla fren kampanasına sürtmesini sağlar.

HİDROLİK SUPAP İTİCİSİ: Supap boşluğunu sıfıra indirerek supap sesini azaltan, yağ basıncıyla çalışan bir supap iticisi.

I

ISI GÖSTERGELERİ: Otomobillerde bulunan ısı göstergeleri, gaz basınçlı ve elektrikli ısı göstergeleri olmak üzere ikiye ayrılır. Isı göstergeleri, motor ve radyatör içindeki sıcaklık derecelerini veren göstergelerdir.

ISI KONTROL SUPABI: Isı kontrol supabı, motor soğuk iken açılarak sıcak egzoz gazlarını emme manifoldu etrafındaki ısıtma odasına gönderir. Bu supaplar, emme manifoldlarında bulunur.

ISI TRANSFERİ: İçten yanmalı motorlarda meydana gelen ısınin motor parçaları üzerinde toplanmasıdır. Bu istenmeyen ısınin bir kısmı, su kanallarında bulunan su tarafından havaya iletilir.

İ

İÇTEN YANMALI MOTOR: Dıştan yanmalı motorların aksine, yakıtı doğrudan doğruya silindirler içinde yakan ve üretilen ısı enerjisini piston biyel mekanizması ile krank miline ileten motorlara, içten yanmalı motorlar denir. İçten yanmalı motorlar yakıt cinsine göre dört çeşittir. Bunlar ise benzin, dizel, gaz-türbin ve L.P.G. gaz motorlarıdır.

İÇTEN KISA DEVRE: Termostatın kapalı olduğu zamanlarda, suyun silindir kapagi ve silindir bloğu arasında dolmasını sağlayan bir sistemdir.

İKİ DEVRELİ FREN: İki devreli fren sisteminde ön ve arka tekerlekler birbirinden ayrı iki fren devresine bağlıdır. Bu sistemde fren merkez silindiri tek olmasına rağmen, içinde ön ve arka tekerleklerle etki eden iki ayrı fren silindiri vardır. Frene basıldığında merkez fren silindiri pistonu tek hareket yapmasına rağmen, ön ve arka tekerleklerle birbirinden ayrı iki piston ile etki eder. Ön ya da arka tekerleklerden birinin devresinde arıza olması durumunda, sağlam fren devresi aracın frenlemesini sağlar. Bu sistem tek devreli fren sistemine göre daha güvenlidir.

İKİ SİLİNDİRLİ MOTORLAR: Silindirleri karşılıklı yatay bir düzlem üzerinde bulunan motorlardır.

Bu motorlar otomobillerde çok az kullanılır.

İKİ ZAMANLI ÇEVİRİM: Isın, iki piston strokunda meydana geldiği motor çevrimidir.

İKİ ZAMANLI MOTORLAR: Bu motorlara aynı zamanda karterden doldurmalı motorlar denir. İki zamanlı motorlarda esas olan iki zaman, sıkıştırma ve iş zamanıdır. Bu sistemde piston her üst ölü noktaya çıkışında sıkıştırma, her alt ölü noktaya doğru hareketinde ise iş (genişleme) yapar.

IMMOBİLİSER: Hırsızlığa karşı motorun elektronik işletim sistemini kilitleyerek aracın çalışmasını engelleyen bir şifreli koruma sistemi.

INTEGRAL (MONOKOK) GÖVDE: Otomobilin ana parçalarını bir arada tutmaya yarayan çerçeveye şasi denir. Modern otomobillerde genellikle şasi araç gövdesiyle birliktedir. Buna integral ya da monokok gövde denir.

INTERCOOLER: Turbonun kullanıldığı motorlarda, emme manifolduna pompalanan havanın sıcaklığı, hem turbonun egzoz sistemi ile iç içe olmasından hem de basınç uygulanan gazların ısınmasından dolayı artar. Isınarak yoğunluğu azalan ve verimi düşen bu sıcak havayı soğutarak motora veren sisteme intercooler adı verilir. Intercooler çalışma prensibi aslında bir çeşit radyatördür. Aralarındaki fark; radyatörde suyun, intercoolerda ise havanın soğutulmasıdır.

İRTİFA ETKİSİ: İrtifa, deniz seviyesinden daha yukarı yüksekliklerde suyun kaynama noktasının değişmesidir. Bulunulan yüksekliğe göre radyatör suyunun kaynama sıcaklığının değişmesine, irtifa etkisi denir.

İSTİKAMET ÇUBUĞU: İstikamet çubukları tekerlek sarsıntılarının direksiyon kutusuna intikalini önleyen araçlar olup, boru veya çubuk şeklinde yapılmışlardır.

İS ZAMANI: Motorda yanma sonunda meydana gelen basınç ile pistonun üst ölü noktadan alt ölü noktaya doğru itilmesine iş zamanı denir.

İVMELENME: İvmelenme bir otomobilin hızını ne kadar çabuk artırabildiğini gösterir. İvmelenme, duran bir otomobilin saatte 0'dan 100 km hıza kaç saniyede çıktığı ile ölçülür.

K

KAM MILİ: Bir dişli ya da zincir yardımıyla hareketini krank milinden alan, her silindirin emme ve egzoz supaplarını çalıştıran mil.

KAPALI TIP HAVALANDIRMA SİSTEMİ: Genellikle ağır hizmet tipi araçlarda kullanılan bir havalandırma sistemidir.

KAPI EMNİYET KİLİDİ: Çarpışma sırasında kapının açılmasını önleyen mekanizma.

KAPI EMNİYET MANDALI: Kapının içerden ve dışardan açılmasını önleyen tertibat.

KAPI İÇİ GÜVENLİK ÇUBUKLARI: Yan çarpışmalarda yolcuları korumak için kapıların içine yerleştirilen sağlam çelik çubuklar.

KAPIS POMPASI: Karbüratörde kapis devresinin gaz kelebegine bağlanmış parça. Gaz kelebegine ani olarak basıldığı zaman karışımı zenginleştirir.

KARBÜRATÖR: Hava-yakıt karışımını motorun ihtiyacına göre muhtelif oranlarda ayarlayan ve yakıtı atomize eden bir düzendir.

KARDAN MAFSALLARI: Bu parçalar, sanziman ile diferansiyelin aynı ekseninde bulunmamasından

dolayı değisik açı altında devir nakletmekte kullanılırlar.

KARDAN MILİ: Güç aktarma organlarında hareketi, vites kutusundan diferansiyele ileten mil.

KARE MOTOR: Piston strogu ve silindir çapı esit motor.

KAROSER: Sasiye monte edilen, aracın sağtan yapılmış kısmı. Bu kısımda pencereler, kapılar, koltuklar, yolcu ve motoru koruyan kısımlar bulunur.

KARTER: Genellikle çelik sağtan yapılan, motorun alt tarafında bulunan, krank muhafazasının altını kapatan ve yaga depoluk eden parçadır.

KATALİTİK ÇEVİRİCİ: Egzozdan çıkan zararlı gazları azaltır. Örneğın nitrik oksitleri azot ve suya çevirerek zararsız hale getirir.

KATALİTİK KONVERTÖR: Motordan çıkan zararlı maddeleri zararsız maddelere dönüştürmek için araçlara takılır. Seramikten yapılan ve gözenekleri katalitik etki sağlayan maddelerle (katalizör) kaplı katalitik dönüştürücünün içinden geçen egzoz gazları reaksiyona girerek zararsız maddelere dönüşür. Dönüştürücüye NO_x (Azot Oksit), CO (Karbon monoksit) ve HC (Hidrokarbonlar) olarak giren maddeler reaksiyon sonucunda canlılara zararsız N₂ (Azot), CO₂ (Karbon dioksit) ve H₂O (su) olarak egzozdan dışarı verilir. Bazen performans artırmak için katalitik dönüştürücünün iptali gündeme gelmektedir. Bu işlem araca ek güç sağlasa da çevreyi kirlletmesine neden olduğu için kaçınılması gerekir.

KATALİZÖR: Kimyasal reaksiyonları hızlandıran ya da oluş biçimlerini değistiren madde. Otomobillerin egzoz sistemlerinde kirliliği azaltmak için kullanılır.

KATALİZÖR VE KATALİZATÖR ARASINDAKİ FARK: Katalizör, katalitik etki sağlayan maddeye, katalizatör ise katalitik etki sağlayan cihaza verilen addir. Katalitik konvertör yerine katalitik dönüştürücü kelimesi kullanıldığında aralarındaki fark daha kolay anlaşılır.

KATİK: Katıklar genelde benzin ve yağ katıkları olarak ikiye ayrılırlar. Benzine katılan katıklar, genelde benzinin oktan sayısını yükseltmek ve yakıt deposundaki pas, tortu ve korozyonu önlemek amacıyla kullanılır. Madeni yağlara katılan katıklar ise, yağın dayanıklılık özelliğini ve performansını arttırmaya yöneliktir.

KAVRAMA: Krank mili ve güç aktarma organlarını birleştiren ve ayıran düzenek.

KAVRAMA MILİ: Üzerinde kavrama balatalı diskinin geçmesi için açılmış kama olukları ve uç tarafında vites kutusu grup dişlilerini çeviren bir mil.

KİTLESEL GÜÇ (GÜÇ AĞIRLIĞI): Motorun bir beygir gücü basına düşen ağırlığına, o motorun kitlesel gücü veya güç ağırlığı denir. Motorun ürettiği gücün bir kısmı, kendi ağırlığını tasımak için harcanır.

KOKPİT: Otomobillerde sürücünün oturduğu kısma kokpit denir.

KOMPRESÖR (TURBO): Turbo sistemlerine bazı üreticiler tarafından verilen ad. Bu sistemde doğrudan krank miline bağlı olarak çalışan basınçlı hava sistemi sayesinde motorda rölantiden itibaren daha yüksek güç ve tork elde edilir.

KOMPRESYON KAÇAĞI: Yanma odasında sıkılan hava-yakıt karışımının veya yanmış gazların, segmanların arasından kartere sızması.

KOMPRESYON FRENİ: Motorun kompresyon gücünden yararlanılarak yapılan frendir. Bu fren çesidi özellikle ağır taşıtlarda kullanılmaktadır. Bu sistemde egzoz manifoldu içinde bulunan bir valf mekanik bir kol aracılığı ile kapatılarak, egzoz gazlarının silindir ateşleme odasından basınçla atmosfere çıkmasına engel olunur. Silindir içinde kalan bu yanmış gazlar, kompresyon freni

yaparak aracın yavaşlamasını sağlar.

KOMPRESYON SEGMANLARI: Pistonun üst tarafında bulunan segmanlar. Silindirdaki kompresyonu tutacak ve kaçaqları önleyecek şekilde yapılmıştır.

KONTAK ANAHTARI: Kontak anahtarı, çevrildiği zaman ateşleme ve marş devresine elektrik akımı göndererek aracın çalışmasını sağlar. Aynı şekilde araç çalışır durumda iken kontak anahtarı çevrildiğinde, ateşleme ve marş sistemine giden akım kesilerek, araç durdurulur.

KONTROL PANELİ: Sürücünün önünde bulunan ve üzerinde otomobille ilgili çeşitli bilgiler içeren göstergeler olan panele verilen ad.

KONTROL RÖLESİ: Alternatör ile elde edilen doğru akımın ayarlanması görevini gören regülatörün bir parçasıdır.

KORUYUCU KILAVUZ: Krank milinin çizilmesini önlemek için beyel civatarına takılan bir parçadır.

KÖPÜK FİLTRE: Köpük filtre, sünger tipinde delikli köpükten yapılmıştır. Yağlı yapısı sayesinde hava içindeki tozları tutar.

KRANK MILİ: Pistonların ileri geri hareketini dönme hareketine çeviren mil.

KRANK MUHAFAZASI: Üst kartel de denir. Krank milinin içinde döndüğü motorun alt kısmı. Üstünde silindir bloğunun alt tarafı, altında kartel bulunur.

KURS (PISTON YOLU): Pistonun alt ölü nokta ile üst ölü nokta arasında aldığı yola denir.

KURS HACMİ: Pistonun alt ölü noktadan üst ölü noktaya kadar silindir içinde yaladığı hacme, kurs hacmi denir.

KURSUN TETRA-ETİL: Yanmanın verimini arttırmak ve benzinin oktan sayısını yükseltmek için benzine katılan bir maddedir.

KURU GÖMLEK: Silindir bloğunda bulunan silindirik yuvalarına siki bir şekilde geçirilen, ince çeperli çelik veya dökme demir gömleklerdir.

KUTUP BASLARI: Akümülatörün dis tarafında üzerinde (+) ve (-) işaretleri bulunan, akümülatörden pozitif ve negatif elektrik akımlarının verildiği güç noktalarıdır.

KUSAK: Lastiğin değişik katmanlarına kusak ya da kat adı verilir.

KÜLBÜTÖR MANİVELASI: Kam hareketinin yönünü değiştirerek, supaba ileten maniveldir.

KÜLBÜTÖR MILİ: Külbütör mili çelik alımdan yapılmış, içi boşaltılmış ve iki başına özel tapalar takılmış düz bir mildir.

KW: Kilowatt, motorun güç değerini elektrik gücü olarak gösterir. 1 kW= 1.34 ECE= 1.35 PS (DIN)

L

LAMİNE CAM: Ön cam saydam bir plastik tabakasının iki yüzüne cam kaplanmasıyla yapılmıştır. Bu tip camlara lamine cam adı verilir. Lamine cam bir darbe aldığı anda küçük parçalar halinde

kirilip dagilmaz.

LAYER: Bakir ve çelik gibi metallerden yapilmis, ince madeni levhalardir. Yatak keplerinde yatak bosluklarini artirmek için kullanilir.

LASTIK: Otomobil lastikleri, otomobilin yol üzerinde gidisini saglayan temel parçalardir.

LASTIK YANAGI: Otomobil lastiginin yan yüzüne, lastik yanagi denir.

LENZ KANUNU (TRANSFORMATÖR): Siddeti degisen bir manyetik alan içinde hareket ettirilen iletkenle elektrik akimi meydana gelir.

LIFTBACK: Arkasindaki belli belirsiz bagaj çikintisina dogru egilen arka cama sahip olan ve bagaj kapagi arka cam ile birlikte yukari açilan otomobil tipi.

LPG: Sivilastirilmis halde bulunan petrol gazina LPG denir.

L TIPI SUPAP MEKANIZMASI: L tipi supap mekanizmasi olan motorlarda supaplar yanma odasi ve silindirlere ters dönmüş sekildedir. Bu tip supap mekanizmasi, bütün supapların bir tek kam mili ile çalıştırılmasını mümkün kılar. Supap iticileri, kam milinden aldığı hareketi dogrudan dogruya supap saplarına iletecegi için supapların daha sessiz çalışmaları sağlanır.

L TIPI MOTOR: Motor supaplarının silindir blogunda olduğu bir motor çeşididir.

M

MALAFİ: Bir eksen üzerinde bulunan parçaları, aynı eksenle tutan bir mildir.

MANİFOLD: Üzerinde çeşitli açıklıklar bulunan kapalı bir boru ya da kanal sistemi.

MANTAR TIPI SUPAP: Mantar tipi supap, otomobil motorlarında kullanılan mantar şeklinde bir supaptır.

MAYİ KAVRAMA: Mayi debriyaj veya mayi volan olarak da adlandırılabilen mayi kavrama, hidrolikle çalışan bir mekanizmadır ve mekanik debriyajın gördüğü görevi görür.

MARS MOTORU: Motora ilk hareketi verebilmek için gereken enerjiyi sağlayan elektrik motoru.

MEKANİK AVANS SİSTEMİ: Mekanik olarak işleyen avans sistemidir. Bu sistemde görev yapan iki ağırlık vardır. Bu ağırlıklar, motor dönme hızı çoğaldıkça santrifüj kuvveti yardımıyla açılırlar.

MEKANİK VERİM: Motorda esas güç olan faydalı gücün, iç güce oranıdır.

MERKEZ POMPASI: Hidrolik fren sisteminde fren pedalına basıldığı zaman hidrolik basıncının geliştiği hidrolik yagı ile dolu silindir.

MEKSEFE: Platinlerin yanmasını önleyen distribütör içindeki bobin.

METAL YORULMASI: Bir metalin çatlaması ya da kırılmasıdır. Bu şekildeki bir arıza, birçok kere tekrarlanan etki sonucunda meydana gelir.

MIKROMETRE: Hassas ölçü

N

NAVİGASYON: Uydulardan gelen konumlandırma sinyallerini, içindeki bölge ve yol haritası ile

birlikte değerlendirerek sürücüye yön bulma konusunda yardım eden sistem.

NIGHTVISION: Ön cama yansıtılan infrarot kamera görüntüsü ile farlarınız kapalıyken bile karanlıkta gidebildiğiniz GM'in yeni enfraruj gece görüş sistemi.

O

OHC: Silindir sırasına dik yer alan eksantrik mili.

OKTAN: Motor yakıtının vuruntuya dayanma yeteneğinin ölçüsü.

OTOMATİK VİTES (TRANSMİSYON): Vites değiştirme işlemine gerek olmayan otomatik sistemdir. Otomatik vitesin sadece ileri, geri, boş ve park gibi seçenekleri vardır. Araç hareket ettirilmek istendiğinde, sadece sürüş (drive) vitesine almak yeterlidir. Bu aşamadan sonra otomatik vites, gidilen hıza göre vites değiştirme işlemlerini otomatik olarak ayarlar. P araç park edildiğinde tekerlekleri kilitlemek içindir. R geri vitestir. D normal sürüş vitesidir.

OTO TERMİK PİSTON: Oto termik piston, motor soğuk iken piston vuruntusu olmasını engeller. Motor ısındığı zaman piston pim yuvasında bulunan çelik parçalar, pistonun pime dik yönde genişmesini sınırlandırır. Piston bu yönde ancak çeliğin genişleme katsayısına uygun biçimde genişir. Bu şekilde motor soğuk iken, piston vuruntusu önlenmiş olur.

OVAL PİSTON: Genellikle alüminyum alaşımından yapılan bu pistonlarda piston başı silindirik olup, piston eteğinden 0,50 - 0,70 mm küçüktürler. Oval pistonlar, motorun rejim sıcaklığında yüksek performans sağlar.

OVAL TAŞLANMIŞ PİSTON: Isı ile etkileşiminde tam bir dairesel şekil alan, oval bir pistondur.

OVERDRİVE (EKONOMİ VİTESİ): Düşük yakıt tüketimi sağlayan vites. Bazı araçların beşinci vitesi (ya da varsa altıncı vitesi) aracın hızını artırmak için değil yakıt tüketimini düşürmek için tasarlanmıştır. Örneğin, 4. viteste 100 km/s hızda giderken araç 4000 d/devirde ise, 5. viteste 300 devire iner. Normal beşinci vitesten farkı, son hıza dördüncü viteste ulaşılmasıdır. Örneğin, 94 model Şahin'de kullanım kitapçığındaki bilgilere göre 4. viteste son hız 160 km/s. Ama beşinci viteste araç ancak 155 km/s son hıza ulaşabiliyor. Bu beşinci vitese "overdrive" denir.

P

PANELVAN: Mal taşımacılığında kullanılan ticari araçlara verilen ad.

PANHARD KOLU: Arka dingilin sağı sola hareket etmesini önler.

PASİF GÜVENLİK: Bir kaza gerçekleştiği anda ve sonrasında, yaşam kabini içindeki yolcuların en az yara ve darbe ile kurtulmalarını amaçlayan araç güvenlik sistemlerine verilen ad. Sürücü ve yolcuların el ve kafalarını çarpabileceği bölgelerde yumuşak malzeme, aktif kafalıklar, omur koruma sistemi WHIPS, aktif gergili emniyet kemerleri, airbag, sidebag'ler, yan cam hava yastıkları IC, kapı içi çelik barlar, gövdenin darbe emici katlanma bölgeleri...

PATİNAJ: Tekerlekler yolu iyi tutamadığı zaman, özellikle kaygan ve buzlu yollarda oluşan kayma.

PATS: Amerikan otomobillerindeki immobilizer içeren alarm sistemi.

PDC (Parktronic; Park Distance Control): Otomobilin tampon hizasında ses dalgaları ile boşluk kontrolü yaparak çalışan pa